

YUNANİSTAN KRİZİNİN ANATOMİSİ

SADIK ÜNAY • HATİCE KARAHAN
NURULLAH GÜR • ŞERİF DİLEK

SETA

Yunanistan Krizinin Anatomisi

Yunanistan Krizinin Anatomisi

SADIK ÜNAY
HATİCE KARAHAN
NURULLAH GÜR
ŞERİF DİLEK

SETA

SETA Kitapları 5
ISBN: 978-605-4023-71-4
© 2016 SET Vakfı İktisadi İşletmesi
1. Baskı: Haziran 2016, İstanbul

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Editör: Mehmet Akif Memmi
Düzeltili: Mustafa Said İşeri
Tasarım ve Kapak: Erkan Söğüt
Kapak Fotoğrafı: 123rf.com
Baskı ve Cilt: TurkuvaZ Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA Kitapları
Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org

SADIK ÜNAY | Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisans (1997), İngiltere'deki Manchester Üniversitesi'nde uluslararası ekonomi politik alanında yüksek lisans (1999) ve doktora (2005) eğitimi aldı. İngiltere'de Manchester, Birmingham ve Huddersfield; Türkiye'de ise Maltepe, Yıldız Teknik ve İstanbul Şehir üniversitelerinde uluslararası ekonomi politik dersleri verdi. *Kalkınmacı Modernlik: Küresel Ekonomi Politik ve Türkiye* (2013) ve *Neoliberal Globalization and Institutional Reform: Political Economy of Development Planning in Turkey* (2006) kitaplarını kaleme aldı. TİKA ve İslam İşbirliği Teşkilatı'na danışmanlık yaptı. Uluslararası ekonomi politik, kalkınma, sanayi-teknoloji politikaları ve Asya-Pasifik alanlarında uzmanlaşan Doç. Dr. Sadık Ünay'ın ulusal ve uluslararası dergilerde makaleleri yayımlandı. Kendisi halen *Daily Sabah* gazetesinde köşe yazarıdır.

HATİCE KARAHAN | Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü'nden lisans, İktisat Bölümü'nden yüksek lisans derecesi aldı. 2006 yılında ekonomi doktorasını tamamladığı Syracuse University'de çeşitli ekonomi dersleri vermenin yanı sıra, Center for Policy Research bünyesinde araştırmacı olarak çalıştı. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde yarı zamanlı olarak doktora seviyesinde ders verdi. 2012-2015 yılları arasında TÜBİTAK'ta danışmanlık görevi üstlenen Karahan, halen İstanbul Medipol Üniversitesi Ekonomi ve Finans Bölümü'nde öğretim üyesi ve bölüm başkanı olarak görev yapmaktadır. Makro-ekonomi alanında doçentlik unvanına sahip olan Karahan, TİM Ekonomi Danışmanı olup, SETA'da ekonomi araştırmalarını yürütmekte ve *Yeni Şafak* gazetesinde ekonomi alanında köşe yazarlığı yapmaktadır.

NURULLAH GÜR | 2006 yılında Marmara Üniversitesi İngilizce İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Aynı bölümden 2008 yılında yüksek lisans derecesini aldı. Doktora derecesini 2012 yılında University of Essex'den aldı. Gür, halen İstanbul Medipol Üniversitesi Ekonomi ve Finans Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Ekonomik gelişme, finans-reel sektör ilişkisi ve uluslararası politik iktisat alanlarında çeşitli uluslararası dergilerde yayımları bulunmaktadır.

ŞERİF DİLEK | Lisans eğitimini Denizcilik-İşletme alanlarında 2009 yılında tamamladı ve 2012 yılında İstanbul Üniversitesi Deniz Ekonomisi alanından yüksek lisans derecesini aldı. Doktora eğitimine Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Ortadoğu Ekonomi Politikleri Anabilim Dalı'nda devam etmektedir. SETA İstanbul Ekonomi Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak çalışmaktadır.

Kitaba araştırma asistanı olarak katkı sağlayan Vasfi Akdeniz, Bilal Sali, Birgül Oruç ve Mahmut Selim Sarıkaya'ya teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

BİR	YUNANİSTAN KRİZİNİN KÜRESEL EKONOMİ POLİTİĞİ	11
	Küresel Ekonomik Kriz ve Etkileri	13
	Yunanistan Krizinin Tarihsel Altyapısı	18
	Yunanistan Krizi ve Avro Bölgesinde Merkez-Çevre Tartışmaları	24
	Siyasetin Marjinalleşmesi ve Popülizm: SYRIZA	27
İKİ	YUNANİSTAN'IN KEMER SIKMA POLİTİKALARI İLE İMTİHANI	35
	Yunanistan'da Kamu Sektörünün Genel Görünümü	37
	Kemer Sıkma Politikalarına Farklı Yaklaşımlar	42
	Kriz Sonrası Kurtarma Paketleri ve Kemer Sıkma Politikaları	46
	Kemer Sıkma Politikalarının Etkileri	52
ÜÇ	ALTERNATİF SENARYOLAR VE GREXIT	61
	Yunanistan'ın Seçenekleri	64
	Paralel Para Sistemleri	65
	Drahmiye Dönüş	69
	Politik Riskler	71
	Avro Bölgesi İçin Yansımalar	72
DÖRT	SONUÇ: YUNANİSTAN KRİZİ, KÜRESEL YANSIMALARI VE GELECEK SENARYOLARI	77
BEŞ	EK: EKONOMİK KRİZİN KRONOLOJİSİ	85

KISALTMALAR

- ADEDY: Yunanistan Kamu Çalışanları Federasyonu
ANEL: Bağımsız Yunanlılar Partisi (Yunanistan)
Austerity: Kemer Sıkma
DIMAR: Demokratik Sol Parti (Yunanistan)
ECB-European Central Bank: Avrupa Merkez Bankası
ELA-Emergency Liquidity Assistance: Acil Likidite Yardımı
ERT-Ellinikí Radiofonía Tileóras: Yunan Radyo Televizyonu
ESM-European Stability Mechanism: Avrupa İstikrar Mekanizması
Five Star Movement: Beş Yıldız Hareketi (İtalya'da milliyetçi eğilimli siyasal parti)
FN-National Front: Ulusal Cephe (Fransa'da milliyetçi eğilimli siyasal parti)
FT-Future Tax: Gelecek Vergisi
Golden Dawn: Altın Şafak Partisi (Yunanistan)
GREXIT-Greek Exit: Yunanistan'ın Avro Bölgesinden çıkışı için kullanılan bir terim
GSEE: Yunanistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu
IMF: Uluslararası Para Fonu
IOU-I Owe You: "Sana Borçluyum" ifadesinin kısaltması
KFK: Küresel Finans Krizi
KKE: Komünist Partisi (Yunanistan)
ND: Yeni Demokrasi Partisi (Yunanistan)
PAME: Mücadeleci İşçi Kolları (Yunanistan)
PASOK: Pan-Helenik Sosyalist Hareket (Yunanistan)
PIIGS: Küresel krizden en çok etkilenen Avrupa ülkeleri olan Portekiz, İtalya, İrlanda, Yunanistan ve İspanya'yı ifade etmek için kullanılan bir kısaltma
PODEMOS: İspanya'da marjinal sol eğilimli ve SYRIZA'nın müttefiki olan siyasi parti
POTAMI: Nehir Partisi (Yunanistan)
S&P-Standard&Poor's: Uluslararası Kredi Derecelendirme Kuruluşu
SGP-Stability and Growth Pact: İstikrar ve Büyüme Paktı
SYRIZA: Radikal Sol Koalisyon (Yunanistan)
TCC-Tax Credit Certificate: Vergi İndirimi/Kredisi Belgesi
Troyka: Avrupa Birliği Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu'ndan oluşan üçlü yapıya verilen isim
UKIP-UK Independence Party: Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (İngiltere'de aşırı sağ eğilimli siyasi parti)

BİR YUNANİSTAN KRİZİNİN KÜRESEL EKONOMİ POLİTİĞİ

- Yunanistan'ın Soğuk Savaş ortamında AB üyeliğine kabul edilmesi ve gerekli finansal kriterleri yerine getirmekten çok uzak olduğu halde, öyle varsayılarak 2001 yılından itibaren Avro Bölgesine dahil olması, kendisini Avrupa “zenginler kulübünün” bir üyesi olarak konumlandırmasını sağlamıştır.

KÜRESEL EKONOMİK KRİZ VE ETKİLERİ

2007 yılının ortalarında küresel ekonomik sistemin kalbi ABD'nin ipotekli konut (*mortgage*) piyasasında ilk emareleri ortaya çıkan küresel ekonomik kriz, kısa sürede türev finansal ürünler vasıtasıyla ülkedeki finansal sektörü etkisi altına aldı. 1929 Buhranından bu yana ilk defa ABD piyasalarından küresel piyasalara yayılarak sistemik riskler yaratacak bir krizin ortaya çıkmasının görünür sebebi, “sub-prime mortgage” diye bilinen zayıf kredilerin kredi geçmişi olmayan ve geri ödeme gücü son derece düşük sosyal kesimlerin aşırı borçlandırılması ve kredi hacminin suni olarak büyütülmesiydi. Ama daha derin bir perspektiften bakıldığında küresel ve ulusal regülasyon rejimlerinin esnekliğinden yararlanan piyasa aktörlerinin risk iştahlarının kontrolsüz biçimde artması ve sonuçta küresel finansal sistemin sürekliliğini tehdit edecek boyutlarda riskli finansal operasyonların yaygınlaşmasından bahsedilebilir. Kapitalist sistemin doğasında bulunan istikrar-büyüme ikilemi, büyüme yönünde doğal sınırlarına ulaşmış, hatta bunları çoktan aşmıştı. *Mortgage* piyasasındaki balonun büyüyerek yaklaşık 10 trilyon dolarlık bir büyüklüğe ulaşması ve yüksek kaldıraç oranlarıyla türev ürünler aracılığıyla yapılan işlemlerin boyutlarının giderek büyümesi, küresel ekonomik krizin dünya ekonomisindeki cari dengeleri ve yönetim sistemini tehdit eden yansımalar doğurmasına zemin hazırladı.

Konut piyasalarından başlayarak yayılma etkisi gösteren kriz algısı, bir taraftan küresel operasyonlarıyla öne çıkan pek çok finansal kuruluşun zorluk yaşamasına sebep olurken, diğer taraftan başta BIS ve IMF olmak üzere küresel finansal krizler ile mücadele etmesi beklenen kurumsal me-

kanizmaların yetersizliklerini açıkça ortaya koydu. Bu bağlamda George Bush döneminden devralınan nadir politikalarından biri olarak, Obama yönetimi küresel finansal yönetişimin üst düzeyde koordinasyonunu sağlayacak bir platform olarak G20 girişimini destekleyip genişletti.¹ 2008 yılının ortalarından itibaren, Lehmann Brothers ve AIG gibi Amerikan finansal piyasalarında “batamayacak kadar büyük” (*too big to fail*) olarak görülen banka ve sigorta şirketlerinin iflas talebinde bulunmaları ve krizin önce Avrupa’ya ardından da gelişmekte olan dünyaya yayılma emareleri göstermesi, karar alıcıları radika adımlar atmaya zorladı. ABD (FED) ve İngiltere merkez bankalarının küresel liderliğinde öncelikle entegre finansal sektörlerin daha sıkı düzenlenmesi ve denetlenmesi, zorda kalan bankaların ve finansal kuruluşların kamu desteğiyle kurtarılması ve birleştirilmesi gibi tedbirler içeren devasa paketlerin hızla devreye sokulması, Neo-Keynesyen bir politika döneminin habercisi olarak algılandı. FED’in adeta bir orkestra şefi gibi ortaya çıktığı ve İngiltere ile Avrupa ve Japonya merkez bankalarının da kendisine eşlik ettiği krizden çıkış stratejisi durgunluğa giren küresel piyasaların canlandırılması için büyük miktarlarda likidite enjekte edilmesi yoluyla tarihin hacimsel olarak en büyük parasal müdahalesi ile sonuçlandı.²

Küresel sistemin tarihsel gelişimi içinde büyük çaplı krizler genelde yapısal ve kurumsal değişimi tetiklemiştir. Bu çerçevede, küresel ekonomik krizin yayılma (*contagion*) etkilerini gidermek ve benzer sistemik krizlerle tekrar yüzleşmemek adına finansal piyasaları sürdürülebilir istikrara kavuşturup ekonomik büyümeyi desteklemek için daha geniş kapsamlı politika yaklaşımları benimsendi. IMF’nin 1997’deki Asya krizinden bu yana üstlendiği kriz yönetimindeki konvansiyonel rolüne ek olarak, G20 gibi üst düzey küresel yönetişim platformlarında kurum-

¹ Sadık Ünay, “Küresel Yönetişimde Orta Güç Etkisi: Türkiye’nin G20 Başkanlığı”, *SETA Analiz*, (2015).

² Küresel piyasalarda yaşanan gelişmelerin karşısında ülkelerin aldıkları önlemlerin bir özeti için bkz. Pelin Ataman Erdönmez, “Küresel Kriz ve Ülkeler Tarafından Alınan Önlemler Kronolojisi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı: 68, (Mart 2009), s. 86.

sallaşmaya gidildi ve hızlı karar almayı kolaylaştıran uzun vadeli kurumsal mekanizmalara yoğunlaşıldı.³ İlk olarak ABD finansal piyasalarında etkisini hissettiren küresel kriz, mali sektörden reel sektöre doğru yayılım etkileri göstererek küresel çapta bir durgunluğu tetiklediği için çıkış (*exit*) stratejilerinin oldukça kapsamlı olması gerekiyordu. Küresel krizin yapısal etkileri Avrupa Birliği (AB) üzerinde çok ciddi boyutlarda hissedilirken Avro Bölgesi ekonomisi 2009 yılında yüzde 4 oranında küçülerek tarihindeki en büyük daralmayı tecrübe etti.⁴

Küresel Finans Krizi (KFK), Avro Bölgesi ekonomilerinde ciddi bir yavaşlamayı tetiklemekle kalmamış, birliğe üye bazı ülkelerin kamu maliyesinde yaşadıkları ciddi problemleri, yönetim sıkıntılarını ve denetim eksikliklerini de gün yüzüne çıkarmıştır. Bu bağlamda örneğin Portekiz, İtalya, İrlanda, Yunanistan ve İspanya'nın oluşturdukları (PIIGS) grubun içine sürüklendiği derin borç krizi ve makroekonomik tıkanma, hem Avro Bölgesindeki bu ülkeleri mali iflasın eşiğine getirmiş hem de Avro Bölgesinin geleceğinin sürdürülebilirliği hakkında ciddi soru işaretleri oluşturmuştur. Nitekim 2006 yılında 7,1 trilyon avro düzeyinde olan AB hükümetlerinin borç yükü, 2009 yılı sonunda devasa kurtarma paketlerinin de devreye girmesi ile 8,6 trilyon avroya yükselemiştir. Ulusal makroekonomik yönetim sisteminin, mali disiplini ve denetim mekanizmalarının aşırı zayıflığı ve ulusal istatistiki verileri-

³ G20'nin 2008 Washington Zirvesi sonrası Londra ve Pittsburg (2009), Toronto ve Seul (2010), Cannes (2011), Los Cabos (2012) zirvelerinde özellikle küresel finans yönetişiminin yeniden şekillendirilmesinde önemli ilerleme gerçekleştirilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Nurullah Gür, "The G20 and the Governance of Global Finance", *SETA Analiz*, (Mart 2015); Ünay, "Küresel Yönetişimde Orta Güç Etkisi".

⁴ European Economy, "Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses", *European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs*, (2009).

nin manipüle edilmesi nedeniyle küresel krizin etkilerine en fazla maruz kalan Yunanistan ise sadece bir finansal ya da mali kriz değil; tamamen ulusal bir sosyo-ekonomik çöküş yaşamıştır.

Yunanistan'ın tecrübe ettiği derin borç krizi, Avro Bölgesinin sürdürülebilirliğini tehlikeye attıkları gerekçesiyle Yunan siyasi aktörlerinin AB elitlerinden gelen sert eleştirilere maruz kalmalarına neden olmuştur. Yunanistan'daki siyasi elitleri suçlayan farklı kültürel argümanlara göz attığımızda; Yunanistan'ı bir "şark" ülkesi olarak tanımlayan çevreler, Yunanistan'ın Osmanlı'dan devraldığı patronaj siyaseti ve adam kayırma geleneğinden kaynaklanan sorunlar sonucu Avro Bölgesinin gerektirdiği mali disiplini sağlayamadığını ileri sürmüşlerdir. Yunanistan'ı, kökenleri Antik Yunan'a uzanan tarihsel bir uygarlık ve medeniyet beşiği olarak gören çevreler ise, ülkenin Bizans'tan edindiği sosyalist ve *kliyantelist* iş ahlakı sonucu ekonomik krize yuvarlanmasının normal olduğunu iddia etmişlerdir. Diğer yandan, ülkenin stratejik ve jeopolitik konumu gereği bir krize yuvarlandığını iddia edenler de olmuş ve bu çevreler Yunanistan'ın Akdeniz ve Balkanların tarihsel olarak gelişmemiş noktaları arasındaki bir kesişim noktasında bulunması sebebiyle krizlere maruz kalmasının doğal olduğunu ileri sürmüşlerdir.⁵ Ayrıca Yunan devlet mekanizmasının varoluşsal kurumsal eksikliklerine işaret edilerek, her hükümete farklı bir şekilde bulaşan *nepotizm*, adam kayırma, rüşvet ve görevi kötüye kullanma gibi hastalıkların sürekli ortaya çıktığı da belirtilmiştir.⁶

Krizin temelleri konusunda ileri sürülen ve çoğu subjektif bakışlar taşıyan bu görüşlerin yanı sıra, AB Troyka'sı⁷ Yunanistan'ın yaşadığı borç krizini; "imkanlarının üstünde yaşayan" (*living above its means*), yani bir an-

⁵ Dr. Maria Markantonatou, "The Social Consequences of the Financial Crisis in Greece: Recession, Insecurity and Welfare Deregulation", *International Journal of Anthropology*, Cilt: 27, Sayı: 3, (2012), s. 183.

⁶ Dr. Alexandra Prodromidou ve Dr. Pavlos Gkasis, "Debt Crisis-infused Political Resistance in Greece", *International Conference in Sheffield*, Yayınlanmamış Çalışma, (Mart 2015), s. 2.

⁷ Avrupa Birliği Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu uzmanlarından oluşturulan heyet olarak anılan Troyka; karar alıcı üçlü olarak Yunan hükümetleri ile borç ve kredi görüşmeleri yapmak üzere oluşturulmuştur.

lamda diğerlerinden az çalışan ve devlet rantına bağımlı olan bir toplumun doğal krizi olarak tanımlamıştır.⁸ Bu yorum, biraz acımasız gibi görünse de, Yunanistan toplumunun siyasiler ile uzlaşa halinde AB kaynaklarını suistimal eden ve hak etmediği düzeyde tüketerek yapay bir refah içinde yüzen halini etkili bir şekilde ortaya koymuştur. Ancak bu türden bir yapay refah toplumunun oluşmasında AB kurumlarının ve önde gelen AB hükümetlerinin, Yunanistan'ın mali disiplinsizliklerine ve şeffaflık eksikliklerine siyasi ve jeopolitik gerekçelerle uzun süre göz yummalarının da önemli bir etkisi olduğu hatırlanmalıdır.

Yunanistan'da patlak veren borç krizinin temel sebepleri ile ilgili serdedilen farklı yaklaşımlar irdelendiğinde, sorunları tek boyutlu ve tarihsel argümanlar ile açıklama kolaycılığının çok tutarsız genellemelere ve indirgemeciliğe neden olduğu görülmektedir. KFK'nin etki alanına giren çok sayıda ulusal ekonomi olmasına rağmen, Yunanistan siyasi düzeni ve ekonomik yapısında taşıdığı kendisine has çarpıklıklardan dolayı çok derin bir mali krize yuvarlanmış ve aradan yıllar geçtiği halde bir türlü toparlanamamıştır. Dünya ekonomisinde daralma eğilimlerinin görüldüğü dönemlerde bir ülkenin ekonomisinde yüksek özel borç oranları veya kamu borcu ile karşılaşılması söz konusu olabilirken; Yunanistan'ın hem kamu borcu hem de bütçe açığının çok yüksek rakamlara ulaşması ve bunun üzerine ciddi bir üretim ekonomisine sahip olmaması krizin derinliğini artırmıştır.⁹

Yunanistan krizi; ülkenin mali dengesizlikleri, dış ticaret açıkları, zayıf rekabet gücü, şeffaflık açığı, kötü yönetim ve aksak piyasalar şeklindeki yapısal sorunlarını küresel kamuoyunun gündemine taşımış ve ülkeden ciddi bir sermaye çıkışına yol açmıştır. Yunan hükümetleri, uzun yıllardır süregelen kamu borç yükü sorununu mali disiplini sağlayarak tedricen hafifletmek yerine, Avro Bölgesinin sağladığı düşük faizli finansman olanakları ile borç döngüsünü sürdürmeye çalışmışlardır. Avronun Yunanis-

⁸ Markantonatou, "The Social Consequences of the Financial Crisis in Greece", s. 183.

⁹ Dimitris Tsarouhas, "The Political Origins of the Greek Crisis: Domestic Failures and the EU Factor", *Insight Turkey*, Cilt: 14, Sayı: 2, (2012), s. 83-98.

tan tarafından kabulüyle birlikte hane halklarının ve işletmelerin kolay ve ucuz kredi imkanlarına kavuşmaları ve AB kurumlarının uzun süre bu duruma seyirci kalmaları, hem yüksek cari işlemler hem de bütçe açıkları sorununu ortaya çıkarmıştır.

Diğer taraftan Yunanistan'ın zayıf sınai ve teknolojik altyapısına rağmen AB tam üyesi ve Avro Bölgesi üyesi olmanın nimetlerini kullanarak kazandığı yapay toplumsal refah ve bolluk; 2000'li yıllarda iktidara gelen hükümetlerin kamu açıklarını gizlemelerine ve yapısal mali reformları ertelemelerine uygun bir ortam hazırlamıştır. Ülkede artarak devam eden yolsuzluklar ve kayıt dışı ekonominin varlığı da sorunları iyice derinleştirmiştir. Yunanistan'ın artan kamu açıklarının yurt içi özel tasarruflarla karşılanamıyor olması, yurt dışı fonlara ihtiyacı artırmıştır. Ekonomik refahı temin için düzenli olarak aktarılan fonların karşılandığı ülkelerin büyük bir bölümü ise AB'nin öncü ülkeleri olan Almanya, Fransa, Hollanda ve finans merkezi İsviçre olmuştur. Yunanistan'ın sürdürdüğü mali ihtiyatsızlık ve denetimden kaçış politikaları Avro Bölgesinde zincirin en zayıf halkası oluşunun ana nedeni olarak görülmüş¹⁰ ve mali krizin diğer ülkelere ziyade neden Yunanistan'ı etkilediği bu şekilde açıklanmaya çalışılmıştır.

YUNANİSTAN KRİZİNİN TARİHSEL ALTYAPISI

Yunanistan'ın 1981'de Soğuk Savaş ortamında AB üyeliğine kabul edilmesi ve gerekli finansal kriterleri yerine getirmekten çok uzak olduğu halde, öyle varsayılarak 2001 yılından itibaren Avro Bölgesine dahil olması, kendisini Avrupa "zenginler kulübünün" bir üyesi olarak konumlandırmasını sağlamıştır. Yunanistan'ın birliğe tam üye olması, sanayi altyapısı zayıf, etkin verimlilik ve rekabet ortamından mahrum bir ülkenin kendisini çok daha ileri bir bölgesel piyasa içerisinde bulmasına yol açmıştır. AB'nin ekonomik ve sosyal yardımları ile verilen bölgesel gelişim destekleri Yunanistan ekonomisini canlandırmış ve toplumun daha lüks

¹⁰ Tsarouhas, "The Political Origins of the Greek Crisis", s. 83-98.

ve müreffeh bir yaşam tarzına geçişini hızlandırmıştır. Bu süre zarfında, küresel piyasalar ve AB’de yaşanan ekonomik canlılıktan ve düşük faizlerden de faydalanarak, kamu sektörünün ucuz kredi ile borçlanmasında da öne çıkmıştır. Hızla çoğalan kamu borçları ile ülkede yaşanan likidite bolluğu toplumda genel anlamda kolay kazanma ortamının oluşumunu sağlamıştır. Avrupa Parasal Birliği’nin, faiz oranlarında yaptığı indirimlere dayalı olarak uyguladığı “tek beden herkese uyar” (*one size fits all*) yaklaşımı Birliğin merkezindeki ülkeler için uygun ve doğru bir politika olarak görülmesine rağmen, Yunanistan gibi üretim, ihracat ve kamu maliyesi performansı düşük ülkeler için uygun olmamıştır.¹¹

Yunanistan krizinin tarihsel gelişim sürecine bakıldığında, George Papandreou Kasım 2009 seçimlerinde yüzde 44 oy oranıyla başbakanlık koltuğuna oturmuştu. Seçimlerden hemen sonra Merkez Bankası Başkanı George Provopoulos, Papandreou’dan acilen görüşme talep etti ve ortada çok büyük bir sorun olduğunu ilettiler. Bir önceki iktidar, bütçe rakamlarında önemli miktarda tahrifat yapmıştı. Yunanistan’ın bütçe açığı esasında yüzde 3,7 değildi; aksine hızla iki haneli rakamlara doğru ilerliyordu. Kamu maliyesinin ciddi sorunlar içinde olduğunu bilen ancak sorunun bu derece büyük olduğundan habersiz olan Papandreou büyük bir şok yaşadı. Kamuoyuna gerçek rakamları açıkladığında Yunanistan bir dizi zincirleme olayın etkisiyle yakın tarihinin en ağır krizlerinden biriyle karşı karşıya kalacaktı.

AB istatistik ajansı Eurostat’ın değerlendirmesinden sonra, dönemin hükümeti 2000-2003 dönemine dair bütçe açığı verilerini eksik rapor ettiğini, sebep olarak da 2004 yılında gerçekleşen Atina Olimpiyatları’ndan kaynaklı maliyetlerin (yaklaşık 7 milyar avro) bütçe dengelerine eklenmediğini itiraf etmiş ve böylece ülkenin yaşadığı sıkıntılar aniden kamuoyu gündemine gelmiştir.¹² Tarihsel bir kırılma olarak Ekim 2009 tarihinde

¹¹ Pavlos Gkasi ve Dimitris Tsarouhas, “Greece and the European Monetary Union: Contemporary Capitalism Put to the Test”, *SPERI in Greece: The Political Economy of Crisis in South Europe’ Çalıştayı*, 10 Eylül 2015, Yayımlanmamış Çalışma, s. 6.

¹² “Greece Admits Fudging Euro Entry”, BBC, 15 Kasım 2004.

Bize kurtarma paketleri altında idam edilmek ve teslim olmak arasında iki tercih verildi ve Çıpras teslim olmanın en iyi strateji olduğuna karar verdi.

*Yanis Varufakis, Eski Maliye Bakanı
The Guardian, 18 Temmuz 2015*

Küresel Finans Krizi'nin arkasından Avrupa'yı kasıp kavuran kemer sıkma dalgası, kıtanın değerli sosyal modelinde ciddi ve kalıcı hasar bırakma riskine sahip. Ben de dahil olmak üzere pek çok iktisatçı, kemer sıkmanın mali durumu düzeltmede hayal kırıklığı yaratırken, bir taraftan da Avrupa'nın büyümesine sekte vuracağını tahmin ettik. Daha da kötüsü kemer sıkma; ekonomik zayıflığın süresini uzatacak ve gereksiz bir şekilde işsiz ve yoksul ailelerin acısını yıllarca artıracak olan gelir adaletsizliğini körüklemektedir.

*Joseph Stiglitz, Columbia Üniversitesi
Oxfam Raporu, Eylül 2013*

